

for disse 2 Kr.? Og mon han ikke, selv om han faar 3 eller 4 Kr., gør Gavn for disse Penge, selv om han kommer til at ødelægge noget Materiale, han arbejder med? Mon han ikke som Bydreng og Haandlanger i Bedriften gør rigeligt Arbejde for disse 3—4 Kr.? Jeg har i hvert Fald den Erindring fra mit eget Arbejde som Lærling i den Tid, da jeg trak med Trækkevognen, at jeg og andre Lærlinge gjorde adskilligt mere Arbejde end for 2 eller 4 Kr. Og senere hen i Lærlingetiden, da Lærlingen ofte gør fuldt Arbejde som en voksen Arbejder, men desuagtet kun oppebærer Lærlingeløn — ganske vist faar han maaske til den Tid 6 Kr. om Ugen —, vinder Mesteren dog vist ind igen, hvad han maatte have tabt ved, at Lærlingen i de første Aar var uheldig med et Stykke Træ eller et Stykke Jern. I hvert Fald kan jeg ikke se noget som helst i disse Indvendinger, som afkræfter Berettigelsen af at faa vedtaget Bestemmelser, der sikrer Lærlingene og deres Forældre saa meget, som i vore Dage utvivlsomt er nødvendigt til de paagældendes Føde og Klæder o. s. v. Det ærede Medlem citerede, hvad jeg havde sagt, at Lærlingene skulde have Føde og Klæder o. s. v.; men det maa dog vel være Meningens, at Lærlingene skal have tilstrækkelig Føde og tilstrækkelige Klæder, og er de udgaaet fra ubemlede Hjem, saa ser jeg ikke anden Udvej, end at Læremestrene giver dem en saadan Løn, at de kan faa det nødvendige.

Endelig talte det ærede Medlem afgørende og stærkt imod Lovforslagets Bestemmelser om Skoleundervisningen og erklærede det kategorisk for umuligt, at Lærlingene kunde være fraværende visse Timer eller visse Dage af deres Arbejdstid. Jeg kan nu ikke tro, at dette skulde være ganske umuligt i dansk Haandværk, naar Haandværket i Udlandet har kunnet klare sig til Trods for saadanne Bestemmelser. Ude i Verden findes der jo en Mængde Kommuner, hvor det gennem mange Aar har været saadan, at Læremestrene gav Afkald paa Lærlingene visse Dage eller visse Timer, for at de kunde gaa paa Haandværkerskoler eller tekniske Skoler, og de vedkommende Fag har desuagtet klarer sig overordentlig bravt i Konkurrencen med de danske Fag, som altsaa havde det Fortrin, at deres Lærlinges Arbejdstid var ubeskaaret. Naar det ærede Medlem siger, at det er ganske umuligt, maa jeg sige, at det er ganske sikkert muligt; Udtalelser i saa Henseende fra forskellige sagkyndige har overbevist

mig om, at umuligt kan det ikke være, men naturligvis, det er et Offer, der skal bringes; men det ærede 3die Medlem for Hovedstaden talte jo en hel Del om Haandværksmestrenes Villighed til at bringe Ofre for de tekniske Skoler. Jeg paaskønner i høj Grad denne Haandværkerstandens Offervillighed; det er særdeles smukt, at de vil bringe og bringer Ofre til de tekniske Skoler og yder deres Bidrag til denne Undervisnings Udvikling; men hvis en saadan Kærlighed virkelig er til Stede, forstaar jeg ikke, at man saa stærkt ivrer imod Bestemmelser, der dog utvivlsomt vilde højne denne Skoleundervisning og højne Lærlingenes og dermed Fagenes hele Stilling paa en i høj Grad gavnlig Maade. Jeg siger, jeg paaskønner den Offervillighed, det ærede Medlem talte om, men jeg maa tilføje, at saa overvældende, at man behøver at falde om af Forbavselse over den, er den i og for sig ikke. Jeg tager f. Eks. Aaret 1914—15, hvor det oplyses, at de samlede offentlige Tilskud til de tekniske Skoler andrager en Sum af 633 176 Kr., altsaa langt over en halv Million, medens det samlede Tilskud fra alle Landets Haandværkere og Haandværkerforeninger var 57 200 Kr. Jeg indrømmer; det er en Sum Penge, og det er jo meget smukt, at de har ofret 57 000 Kr. paa de tekniske Skoler; men i Sammenligning med, hvad der offentlig er ydet, er det ikke overvældende, og i hvert Fald tør jeg vel ud fra disse Tal paa ny hævde ikke en ensidig Haandværkerinteresse paa dette Omraade, men en almindelig Samfundsinteresse. Samfundet er dog interesseret i, at disse 633 000 Kr., der formodentlig nu er gaaet op over en Million, ogsaa faar den bedst mulige Anvendelse, og det er Samfundet berettiget til at drage Omsorg for.

Det ærede Medlem gjorde nogle Bemærkninger til, hvad jeg havde sagt ved Lovforslagets Fremsættelse under min Omtale af det urimelige i en Aftenundervisning til Kl. 10, naar Lærlingene i Forvejen havde 10 Timers Arbejdsdag i Fabrikken og maaske en lang Vej til og fra Fabrikken. Nu ved jeg ikke, hvorfor det ærede Medlem gik ud fra, at jeg havde regnet med den foreslaaede Lov. Det har jeg ikke; jeg har selvfølgelig, da jeg fremdrog dette Eksempel, regnet med den nuværende Tilstand og sagt, at den var uforvarlig. Den bør vi derfor bringe til Ophør; og, som det ærede Medlem i Virkeligheden ogsaa selv havde Færten af, naar Arbejdstiden indskrænkes til 8 Timer